

[ANASAYFA](#) [MEVZUAT TÜRÜ](#) [RESMİ GAZETE](#) [SIK KULLANILAN KANUNLAR](#) [KANUNLAR FİHRİSTİ](#) [FAYDALI LİNKLER](#) [HAKKIMIZDA](#) [İLETİŞİM](#)

Mevzuat metni | İlişkili mevzuat | Dayandığı Mevzuat

Metin içerisinde ara:

Resmî Gazete Tarihi: 15.12.2005 Resmî Gazete Sayısı: 26024

TOPRAK KORUMA VE ARAZİ KULLANIMI KANUNU UYGULAMA YÖNETMELİĞİ

BİRİNCİ KISIM

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1 — Bu Yönetmeliğin amacı; 3/7/2005 tarihli ve 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununda öngörülen toprak ve arazi varlığının belirlenmesi, arazi kullanım planlarının yapılması, tarımsal amaçlı arazi kullanım ile toprak koruma plan ve projelerinin hazırlanması, erozyona duyarlı alanların, yeter büyüklükteki tarımsal arazi parsel büyüklüğünün tespiti ve toprak koruma kurulunun çalışmalarına ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

Kapsam

Madde 2 — Bu Yönetmelik, toprak koruma kurulunun teşekkülü, görevleri, çalışma usul ve esasları, toprak ve arazi varlığının belirlenmesi, tarımsal arazi parsel büyüklüklerinin belirlenmesi, arazi kullanım plânlarının yapılması, tarımsal amaçlı arazi kullanım plân ve projelerinin hazırlanması, toprak koruma projelerinin hazırlanması, erozyona duyarlı alanların belirlenmesi ve korunmasına ilişkin hususları kapsar.

Dayanak

Madde 3 — 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununun 5, 7, 8,10, 11, 12 ve 15 inci maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4 — Bu Yönetmelikte geçen;

Bakanlık: Tarım ve Köyişleri Bakanlığı,

İl müdürü: İlde tarımdan sorumlu birim amirini,

Kurul: Toprak koruma kurulunu,

Kanun: 3/7/2005 tarihli ve 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununu,

Örtü altı tarım arazileri: İklim ve diğer dış etkilerin olumsuzluklarının kaldırılması veya azaltılması için cam, naylon veya benzeri malzeme kullanılarak oluşturulan örtüler altında ileri tarım teknikleri kullanılarak tarım yapılan arazileri,

Su potansiyeli: Planlama alanlarındaki yerüstü ve yeraltında bulunan ekonomik olarak kullanılabilir su kaynaklarını,

Arazi etüdü: Sürdürülebilir kullanım temin için arazi özelliklerini tespiti yönelik inceleme, haritalama ve raporlama çalışmaları,

Toprak etüdü: Toprakların çeşitli kullanımlar karşısındaki davranışlarını, potansiyel kullanımı ve sınırlandırmalarını belirlemek ve sınıflandırmak amacıyla; fiziksel, kimyasal ve biyolojik özelliklerinin tespiti, haritalanması ve raporlama için yapılan çalışmalar bütünüdür,

Coğrafi bilgi sistemleri: Konumsal verilerin sayısal olarak toplanması ve analiz edilmesini sağlayan teknikleri ve metodları,

Tarım arazileri sınıfları: Toprak ve diğer arazi özellikleri incelenerek, tarım arazilerinin ülke tarımındaki önemine göre, nitelikleri Bakanlık tarafından belirlenen mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ve marjinal tarım arazilerini,

Arazi yetenek sınıfları: Toprak koruma ve kullanma verilerinin birlikte değerlendirilerek nitelikleri Bakanlık tarafından belirlenen, arazi kullanma kabiliyet sınıfları da denilen I den VIII'e kadar yapılan sınıflamayı,

Arazi kullanım türleri: Potansiyel kullanımların belirlenmesi için yerel, bölgesel veya ülkesel ihtiyaçlar gözetilerek tarımsal ve tarım dışı kullanım türlerinin tespitini ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Toprak Koruma Kurulunun Teşekkülü ve Çalışma Esasları

Toprak koruma kurulunun teşekkülü

Madde 5 —Kurul, her ilde valinin başkanlığında, il müdürünün başkan yardımcılığında Maliye Bakanlığının ildeki üst düzey temsilcisi, konuyla ilgili ve plan yapma yetkisi gözetilerek vali tarafından belirlenecek; Bayındırlık ve İskan Bakanlığı veya Kültür ve Turizm Bakanlığı, Çevre ve Orman Bakanlığı, il özel idaresi veya büyükşehir olan illerde büyükşehir belediyesi, diğer illerde il Belediye Başkanlığı, ilde bulunan üniversitelerin konuyla ilgili fakültelerinden isimleri kurumları tarafından bildirilecek üst düzey temsilcilerinden üç üye, yine vali tarafından belirlenecek Türkiye genelinde planlama ve/veya toprak koruma konularında ulusal ölçekte faaliyette bulunan ildeki sivil toplum örgütlerinden birinin, ilde faaliyet gösteren Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinden bir temsilci veya Türkiye Ziraat Odaları Birliği temsilciliğinden bir ziraat mühendisi, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği İl Koordinasyon Kurulu veya TMMOB-Ziraat Mühendisleri Odası il temsilciliklerinden isimleri temsilciliklerince bildirilecek üç üyeden olmak üzere toplam dokuz üyeden teşekkül eder.

Ayrıca, kurulun gündeminde bulunan araziler, özel kanunlarla koruma altına alınmış alanlar, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nün proje alanı veya 22/11/1984 tarihli ve 3083 sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanununa göre uygulama alanı ilan edilen yerlerden ise bu alanlarda uygulama yapan birimin yetkili temsilcisi de Kurula dahil edilir.

Kurul üyeleri tespit edilirken ayrıca birer yedek üye de belirlenir.

Herhangi bir nedenle ildeki görevinden ayrılan kurul üyelerinin yerine onun gün içinde yeni bir üye tespit edilerek valiliğe bildirilir.

Kurulun sekreteryası hizmetleri il müdürlüğü tarafından yürütülür.

Toprak koruma kurulunun görevleri

Madde 6 — Kurulun görevleri aşağıda belirtilmiştir:

a) Arazi kullanılan tüm faaliyetlerde, arazinin korunması, geliştirilmesi ve verimli kullanılmasına yönelik inceleme, değerlendirme ve izleme yapmak, ortaya çıkan olumsuzlukları belirlemek, toprak korumayı ve bununla ilgili sorunları giderici önlemleri almak, geliştirmek, uygulanmasını sağlamak için görüş oluşturmak.

b) Arazi kullanımını gerektiren tüm girişimleri yönlendirmek üzere, yerel plân veya projelerin uygulanması amacıyla takibini yapmak.

c) Toprak koruma önlemlerinin yerine getirilmesi sürecini yerel ölçekte izlemek, değerlendirmek ve çözümleyici öneriler geliştirmek, hazırlanacak toprak koruma ve arazi kullanım plânları doğrultusunda, yerel ölçekli yıllık iş programları için görüş oluşturmak ve uygulamaya konulmasının takibini yapmak.

ç) Ülkesel, bölgesel veya yerel ölçekli yapılan plânlar arasındaki uyumu denetlemek.

d) Kanunda yer alan konularla ilgili başvuruları almak ve ilgililere aktarmak.

e) Kanun ve bu Yönetmelik kapsamında verilen diğer görevleri yapmak.

Toprak koruma kurulunun çalışma usul ve esasları

Madde 7 —Kurul, Kanunda verilen görevleri yerine getirmek ve Kurul üyelerinin tekliflerinden kurul başkanınca belirlenen gündemi görüşmek üzere, her ayın ilk haftası toplanır. Kurul mutlak toplantıları dışında üyelerden birinin talebi, kurul başkanının uygun görmesi halinde de toplanabilir. Toplantıya katılmayan üyenin yerine, kurul üyesi kurum, kuruluş veya sivil toplum örgütü tarafından bildirilen yedek üye katılabilir. Mazeretsiz olarak üst üste üç toplantıya temsilcisi katılmayan kurum, kuruluş veya sivil toplum örgütü vali tarafından uyarılır ve üyenin değiştirilmesini talep eder.

Kurul kararları üye sayısının 3/5 inin oyu ile alınır. Toplantıda alınan kararlar, sürekli olarak tutulan bir karar defterine işlenir, aylık faaliyetler istatistikî bilgi için Bakanlığa gönderilir. Alınan bu kararlar gerektiğinde valiliğe kamu oyuna duyurulur.

İKİNCİ KISIM

BİRİNCİ BÖLÜM

Toprak ve Arazi Varlığının Belirlenmesi

Toprak ve arazi varlığının belirlenmesinin usul ve esasları

Madde 8 — Toprak ve arazi ile ilgili sınıflama, etüt, analiz ve değerlendirmeye yönelik sistemler, standartlar ve çalışma kriterleri Bakanlık tarafından belirlenir.

Ülke genelinde yapılacak toprak ve arazi varlığının belirlenmesi çalışmalarında; 4342 sayılı Mera Kanunu, 6831 sayılı Orman Kanunu ve diğer özel kanunlar kapsamında bulunan araziler ile 3194 sayılı İmar Kanununa göre onaylı imar planı bulunan arazilere ilişkin bilgi ve veriler, ilgili kurum, kuruluş ve yerel yönetimler ile koordineli çalışılarak toplanır. Tarım arazileri belirlenen kriterlere uygun olarak toprak ve arazi bilgilerini içerecek şekilde köy, belde, ilçe, il, ülke bazında sıralı olarak tespit edilir ve veri tabanı oluşturulur. İdari sınırlarda belirsizlik olması halinde tahmini sınır esas alınır. Veri tabanı ve haritaların hazırlanması çalışmalarının koordinasyonu ile ilgili hususlar Bakanlık tarafından belirlenir, standartlar ise Bakanlıkça hazırlanır veya hazırlatılır.

Her türlü toprak veya arazi sınıflaması çalışmalarında 6/5/1960 tarihli ve 7472 sayılı Ziraat Yüksek Mühendisliği Hakkında Kanun ve buna bağlı olarak 24/1/1992 tarihli ve 21121 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe konulmuş olan Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkileri İlişkin Tüzüğü'nün yetki verdiği teknik elemanların sorumluluğunda, Bakanlığın belirleyeceği standartlara uygun olarak toprak ve arazi etütleri yapılır veya yaptırılır. Bu çalışma sonucu hazırlanan harita ve raporlar ülke ve bölge düzeyinde Bakanlık ve illerde valiliklerce onaylanır. Ayrıca, toprak koruma ve arazi değerlendirmesine yönelik proje ihtiyacı, tarım arazileri sınıfları ve arazi yetenek sınıfları; Bakanlık tarafından düzenlenen hizmet içi eğitiminden geçmiş en az iki ziraat mühendisi tarafından da arazi ve/veya toprak etütleri yapılmak suretiyle belirlenebilir.

Arazi varlığının belirlenmesi ve toprak etütlerinin yapılmasında ihtiyaç duyulan ölçekte topoğrafik haritalar, hava fotoğrafları, uydu görüntüleri gibi sayısal veya manuel kartografik materyal kullanılır.

İKİNCİ BÖLÜM

Plan ve Projelerin Yapılması, Parsel Büyüklüğünün Belirlenmesi

Arazi kullanım planlarının yapılması

Madde 9 — Arazi kullanım planları Bakanlık veya Bakanlığın koordinasyonu altında ilgili valiliklerce hazırlanır veya hazırlatılır. Arazi kullanım planları hazırlanırken öncelikle ülkesel ve bölgesel planlamalara temel oluşturan ve diğer fiziki planlamalara veri teşkil eden; su potansiyeli, toprak verileri ve haritaları esas alınır. Ulusal kalkınma stratejileri kapsamında sektörel gelişim potansiyeli ve nüfus gözetilerek çevre öncelikli sürdürülebilir kalkınma ilkesi doğrultusunda mevcut ve gelecekte oluşacak potansiyel arazi kullanım türleri ve özellikleri ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile yerel düzeyde etkileneceklerin katılımı ile belirlenir.

Belirlenen bu kullanım türlerinin taleplerini değerlendirmek için çalışma alanındaki toprak ve arazilerin nitelikleri belirlenir. Bu nitelikler yukarıda belirtilen arazi kullanım türlerinin istekleri ile eşleştirilir. En çok eşleşenden en az eşleşene doğru sıralama yapılır. Bu sıralamadan sonra belirlenen arazi kullanım türünün özelliklerinden; kalkınma stratejileri, kalkınma planları, ekonomik koşullar, çevresel zorunlulukları gibi diğer hususlarda dikkate alınarak yeniden eşleştirme ve sıralama yapılır.

Arazinin özellikleri gözetilerek farklı kullanımlar karşısındaki davranışlarını ortaya çıkarmak için toprak ve arazi etütlerine dayanılarak yapılan arazi kullanım planları ile; yerel, bölgesel ve ülkesel ölçekte tarım arazileri, mera arazileri, orman arazileri, özel kanunlarla belirlenen alanlar, yerleşim-sanayi-turizm alanları, sosyal ve ekonomik amaçlı altyapı tesisleri ile diğer arazi kullanım şekillerini ve ileriye yönelik sürdürülebilir arazi kullanım türlerini gösteren rapor ve haritalar hazırlanır. Bu çalışmalarda ihtiyaca uygun ölçekte sayısal ve/veya manuel standart topoğrafik haritalar, standart kadastral haritalar, uydu görüntüleri veya hava fotoğrafları kullanılabilir. Tespit edilen bilgiler veri tabanında saklanır. Arazi kullanım planlarının hazırlanması ile ilgili diğer arazi değerlendirme ve çalışma kriterleri, Bakanlık tarafından belirlenir.

Özel kanunlarla belirlenen veya belirlenecek alanlarda, ilgili kanun hükümleri saklı kalmak kaydı ile arazi kullanım planlarında yer verilen kullanım şekilleri, ilgili kanunlar kapsamında sorumlu bakanlık veya kuruluşlar tarafından değerlendirilir.

Tarımsal amaçlı arazi kullanım plan ve projelerinin hazırlanması

Madde 10 — Arazi kullanım planlarında tarım arazileri olarak belirlenen alanlar; toprağın derinliği, taşlılığı ve diğer fiziksel, kimyasal ve biyolojik özellikleri ile eğimi, konumu gibi arazi faktörleri, iklim şartları ve yapılacak tarımsal faaliyetlerin özellikleri göz önüne alınarak, toprak kaybı ve arazi bozulmasına neden olmayacak şekilde nasıl kullanılacağı gerektiği tarımsal amaçlı arazi kullanım plan ve projelerinde belirlenir. Toprak işleme, sulama, münavebe şekilleri, anız değerlendirilmesi, girdi kullanımları, verimlilik ve ürün planlamasının usulüne uygun yapılmasını ortaya koyan bir planlama veya spesifik olarak yapılacak sulama, sekileme, çevirme duvarı gibi arazi iyileştirme ve toprak korumaya yönelik projeler en az bir uzman ziraat mühendisi sorumluluğunda çiftçilerin ve arazi sahiplerinin görüşleri alınarak valiliklerce hazırlanır veya hazırlatılır. Hazırlanan projelerin ekonomik, ekolojik ve toplumsal yönden toprak koruma kurullarının uygun görmesi halinde valiliğe sunulur, valilikçe onanır ve uygulanır.

Plan veya projenin uygulanacağı arazilerin büyüklüğü ve sınırlarının tespitinde; en küçük idari sınırlar dikkate alınarak toprak özellikleri, topografya, kullanım şekli yönünden benzer özelliklerine sahip ve doğal olaylar ve kullanımlar karşısında benzer davranışlar gösteren yerler bloklar halinde belirlenerek kayıt altına alınır ve veri tabanı oluşturulur. Blok sınırlarının tespitinde yol, kanal, dere, tepe, akarsu gibi değişmeyen sınırlar esas alınır. Blok içerisinde birden fazla parsel ve tarımsal faaliyet olabilir.

Tarımsal arazi parsel büyüklüklerinin belirlenmesi

Madde 11 — Tarım arazilerinde parsel büyüklüğü yörelere göre toplumsal, ekonomik ve ekolojik veriler gözetilerek belirlenir. Belirlenen parsel büyüklüğü; mutlak tarım arazileri ve özel ürün arazilerinde 1 hektar, dikili tarım arazilerinde 0,5 hektar, örtü altı tarımı yapılan arazilerde 0,3 hektar ve marjinal tarım arazilerinde 2 hektardan küçük olmamak kaydı ile tarım makinelerinin arazi bozulmasına neden olmadan verimli çalışmasını mümkün kılacak büyüklükte oluşturularak kullanılır. Tarım arazileri bu büyüklüklerin altında ifade edilemez, bölünemez. Arazi eğimi % 3 ten fazla olan yerlerde parselin uzun kenar eğime dik olarak planlanır. Ancak çay, fındık, zeytin gibi özel iklim ve toprak istekleri olan yerler ile seraların bulunduğu alanlarda, yörenin arazi özellikleri daha küçük parsellerin oluşmasını zorunlu kılıyor ise yukarıda belirtilen parsel büyüklüklerinden daha küçük parseller oluşturulabilir.

Toprak koruma projelerinin hazırlanması

Madde 12 — Toprak koruma projesine ihtiyaç olup olmadığına ve projenin içeriğine il müdürlükleri tarafından arazi ve/veya toprak etütleri yapılarak karar verilir. Kentsel yerleşim amaçlı imar planı bulunan yerler dışında zorunlu olarak kazı veya dolgu gerektiren herhangi bir arazi kullanım faaliyeti sonucu, toprak yapısının bozulması, drenajın engellenmesi, tozlanma, alkalileşme, erozyon, heyelan ve benzeri nedenlerle toprak kaybı ve arazi bozulması söz konusu ise, araziyi kullananlar tarafından en az bir uzman ziraat mühendisi sorumluluğunda ilgili mühendislerce toprak koruma projesi hazırlanır, valilikçe uygun görülmesi halinde onaylanır ve uygulanır. Projeye ihtiyaç olup olmadığına karar verilmesinden bu konuda etüdü yapanlar ve araziyi kullananlar, projenin uygun olup olmadığından projeyi hazırlayanlar ve onaylayanlar, projenin uygulanmasından arazi sahipleri ve kullananlar sorumludur. Bu hususlar nedeniyle ortaya çıkan zararlar ve sorumluları hakkında Kanunun 21 inci maddesi hükümleri uygulanır.

Sürdürülebilir toprak yönetimi kapsamında hazırlanacak olan projelerin uygulanması ve belirlenen alanda faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlarla planlama gibi imalat, inşaat ve diğer arazi bozulması ve toprak kayıplarını engelleyen fiziksel ve/veya kültürel tedbirleri içerir. Projenin uygulanacağı alanın yeri, yapılacak tarım dışı faaliyetin niteliği, bu faaliyetten dolayı çevre arazilerde meydana gelecek muhtemel toprak kayıpları ve arazi bozulmaları ile bu olumsuzlukların giderecek tedbirler proje yer verilir.

Heyelan, sel ve rüzgar gibi doğal olaylar sonucu meydana gelen toprak kayıplarını önlemek için valilikler toprak koruma projelerini hazırlar, uygulamasını yapar veya yaptırır. Birden fazla ili ilgilendiren havza düzeyinde yapılacak toprak koruma projelerinin hazırlanması Bakanlık koordinasyonunda ilgili valilikler tarafından yapılır ve yürütülür.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Erozyona Duyarlı Alanlar

Erozyona duyarlı alanların belirlenmesi ve korunması

Madde 13 — Doğal ve yapay olaylar sonucu toprağın fiziksel, kimyasal ve biyolojik özelliklerinin bozulup bozulmadığının tespiti çalışmaları arazide ve/veya laboratuvar ortamında yapılarak veya yaptırılarak ilgili kurul veya kurullarca tespit edilir. Kurul/kurullar hazırladıkları erozyona duyarlı alanlarla ilgili görüşü Bakanlar Kurulu Kararı alınmak üzere Bakanlığa gönderirler.

Havzanın tamamı göz önünde bulundurularak arazi bozulması ve toprak kayıplarında etkin olan her faaliyetin planlaması veya fiziki projeler yapılır. Yürütülen projelerle hazırlanacak olan projelerin uyumunun sağlanmasına ve belirlenen alanda faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlarla planlama ve uygulama aşamalarında işbirliği yapılır. İlgili kurum veya kuruluşlar faaliyet alanları ile ilgili planlama ve projelerin teknik yönden uyumlu olmasını, ödenek ve zaman planlamasını ortaklaşa yapar veya yaptırır. Uygulamalar Bakanlığın koordinasyonu altında ilgili kurum veya kuruluşlar tarafından yapılır.

16/5/1998 tarihli ve 23344 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Özellikle Afrika'da Ciddi Kuraklık ve/veya Çölleşmeye Maruz Ülkelerde Çölleşme ile Mücadele İçin Birleşmiş Milletler Sözleşmesi kapsamında, çölleşmeye maruz yerlerde bu maddede öngörülen uygulamalar için öncelik tanınır ve sözleşme gereği ilgili ve sorumlu kurum ve/veya kuruluşlarca ortak planlama ve projelendirme yapılır, Bakanlığın koordinasyonu ile kurullar ve valiliklerce uygulanması yapılır.

Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden önce onaylanmış veya halen çalışmaları devam eden her türlü ölçekte hazırlanmış arazi kullanım planları ve alt yapı projeleri yeniden değerlendirilir. Lüzum görülmesi halinde güncelleştirilmesi sağlanır.

Erozyona duyarlı alanların belirlenmesi ve korunması ile ilgili çalışma kriterleri, havzanın ekonomik, ekolojik ve toplumsal özellikleri dikkate

alınarak Bakanlık tarafından belirlenir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
Çeşitli ve Son Hükümler

Düzenleme yetkisi

Madde 14 — Bakanlık, bu Yönetmeliğin uygulamasını sağlamak üzere her türlü alt düzenlemeyi yapmaya yetkilidir.

Yürürlük

Madde 15 — Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 16 — Bu Yönetmelik hükümlerini Tarım ve Köy İşleri Bakanı yürütür.